

တၢ်ကစီၣ်ရၤလီၤ

**ပယီၤ- မၤလီၤတံၢ် တၢ်သ့ဟံးမူဒါဘၣ်ဃး တၢ်မၤသံသတြီၤဒီး
တၢ်မၤအၢမၤသီဆူၣ် မဲၢ်ကဲၤမဲၢ်အဂ့ၤအဂၤတဖၣ်**

ပယီၤ

လါအီကူး ၁၇သီ၊ ၂၀၂၁နံၣ်

ကလုာ်ဒုၣ်သုးမုၢ်ဒိၣ် အသုးခိၣ်တဖၣ်အၢၣ်လီၤဝဲ Fortify Rights
လၢတၢ်မၤသံသတြီၤပုၤဟံၣ်ခွါ ၂၅အဂ့ၢ်- စံးဝဲလၢအတၢ်ကမၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်

(ဘီကီး၊ လါအီကူး ၁၇သီ၊ ၂၀၂၁နံၣ်)- ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်တၢ်တီတၢ်တြီၤသနူ ကြၢးဃိထံသမံသမိးဘၣ်ဃး အပူၤ
ကွံာ်တယံာ်ဒံးဘၣ်န့ၣ် ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၤ (KNDO) တၢ်မၤသံသတြီၤပုၤဟံၣ်ခွါ ၂၅လၢ တမ့ၢ် သုးဖီၣ်စု
ကဝဲၤတဖၣ်ဖဲ ကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤန့ၣ် Fortify Rights စံးဝဲ တနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. KNDO သုးခိၣ်လီၤလံၤခံၤ
လၢအမ့ၢ် သုးခိၣ်စိၣ်ရိၣ် နၤ(လ်)ဒါဘီၤမ့းဒီး သုးခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီၤဘၤဝါ အၢၣ်လီၤဝဲ Fortify Rights လၢ
သုးဖိအိၣ်အဝဲသ့ၣ် စုတီၤဖိလၢာ်တဖၣ် ပၤဃးဒီးလၢခံၤသံပုၤဟံၣ်ခွါသီးတၢ်ကူတၢ်ကၤပတီၢ်မုၢ် ၂၅ဂၤလၢ
တမ့ၢ်သုးဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် ဖဲလါယူၤ ၁သီ၊ ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

သုးခိၣ်စိၣ်ရိၣ် နၤ(လ်)ဒါဘီၤမ့း ဂ့ၢ်လိာ်ဝဲတမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ကမၣ်ဘၣ်ဒီး စံးဝဲလၢ
ပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤတ

ဖၣ်မ့ၢ် ပယီၤသုးမုၢ် “ပုၤကွံာ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖိ” တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အသုးဖိတဖၣ်စံးဝဲ
“ဘၣ်မၤဝံၤမၤတံာ်ကွံာ်အဝဲသ့ၣ်လီၤ.

မ့တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် ဖဲတၢ်ဒုးကဲထီၣ်အခါ အဝဲသ့ၣ်ကယုၢ်ဖျိးဝံၤ ကဟဲက့ၤကဒါက့ၤ. မ့မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ဒု တၢ်ကဘၣ်ပုၤနး
မး.”

ကညီဒီကလုာ်စာဖိုက်ကရၢ (KNU) ခိန်နီလီလံ- ထံဂု်ကီဂု်သနူလာပာဆုာ်ရဲက်ကျဲၤ KNDO- စံးဘဉ် Fortify Rights လီၤတံာ်လီၤမံလၢ ဖဲလါအီကူး ၁၁သီနီနီနီ အဝဲသ့ကဟ်ဖိုက်မၤသကိးဃုာ်တံာ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘဉ်

ပုၤဃိထံသမံသမိးတံာ်တဖၣ်ဒီး ကဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤ တံာ်အုးသးဘဉ်ထွဲလိာ်သးဒီး KNDO တံာ်မၤသံသတြိပုၤက ညီဒီးကီၢ်မ့ၣ်ဘဉ်ဃးတံာ်မၤအာမၤသီဆူၣ်မဲာ်ကဲၤမဲာ်အဂုၤအဂၢၤတဖၣ်ဒီး ဟ်ဃုာ်ဝဲဒီး တံာ်မၤအာမၤသီဆူၣ်မဲာ် ကဲၤမဲာ်တဖၣ်လၢ ပယီၤသုးမုၢ်ဒိၣ်မၤအီၤန့ၣ်လီၤ. KNU ကမံးတံာ်န့ၣ် ကဘဉ်ကတံာ်ကတီၤ တံာ်အုၣ်သးဆူ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘဉ်တံာ်တီတံာ်တြိသနူဒီး ဘီမုၢ်စာဖိုက်ကရၢအတံာ်ဃိထံသမံးမိးသဘျုဘဉ်ဃးကီၢ်ပယီၤပုၤ (IIMM) အိၣ်န့ၣ်လီၤ. တဘျီဃီန့ၣ် KNU စ့ၢ်ကီးမၤအနီၢ်ကစၢ်တံာ်ဃိထံသမံသမိးဘဉ်ဃး KNDO အတံာ်မၤသံလၢတံာ် လၢအတဖိးသးစးဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

KNU ခိန်နီစံးဘဉ် Fortify Rights ဘဉ်ဃးတံာ်တူၢ်လိာ်လၢ ကမၤသကိးတံာ်လီၤလီၤဃုာ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘဉ် ပုၤဃိထံသမံသမိးတံာ်တဖၣ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘဉ်တံာ်တီတံာ်တြိသနူန့ၣ် မ့ၢ်ဒၣ်အဆိကတံာ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.

Fortify Rights ပုၤပာဆုာ်ရဲက်ကျဲၤတံာ်မူဒါခိၣ် မဲၣ်သယူစမံး(သ်) (Matthew Smith) စံးဝဲလၢ “တံာ်အံၤမ့ၢ်တံာ်မၤသံသတြိတခါ ဒီး တံာ်ဂုၢ်အံၤ ကြးတံာ်ဃိထံသမံသမိးအီၤဒီး လိာ်ဘၢလိာ်ကီၢ် အီၤ.” စံးကဒီးဝဲ “KNU န့ၣ်ဟ်လီၤတံာ်ဒိဂုၤတံာ်ဘဉ်လၢအရ့ဒိၣ်ဘဉ်ဃး တံာ်ဖျိဖျိဖျါဖျါ၊ တံာ်ဟ် ဖိုက်မၤသကိး၊ တံာ်အာ်လီၤဟ့ၣ်လိာ်သးလၢ ကဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤတံာ်အုၣ်သးဘဉ်ဃး တံာ်မၤအာမၤ သီဆူၣ်မဲာ်ကဲၤမဲာ်ဆူ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘဉ်တံာ်တီတံာ်တြိသနူအိၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ဖဲလါမ့ၢ် ၃၁သီနီနီ KNDO ဖိာ်ဃးပုၤ (၄၇) ဂၢ ဖဲ ကနဲလ့ (ပုၤကိးစံးကိးလၢ ကါနံၤလ့ မ့တမ့ၢ် ကနဲလ့) သဝီဖဲ ရၢမတံၤကီၢ်ရၢၣ်၊ ကညီကီၢ်စဲာ်လၢ အဘူးဒီးကီၢ်ကိၣ်တဲာ်ကီၢ်ဆၢ န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အကျါ ဟ်ဃုာ်ပိာ်ခွါ (၃၁) ဂၢ၊ ပိာ်မုာ် (၆) ဂၢ ဒီး ဖိသုာ် (၁၀) ဂၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါယူၤ ၁၁သီနီနီ KNDO မၤသံသတြိပုၤပိာ်ခွါ (၂၅)ဂၢလၢ အဝဲသ့ ဖိာ်ဃးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါယူၤ ၁၁သီတုၤ ၉သီအဘၢာ်စၢၤန့ၣ် ပုၤကံာ်ပုၤလၢအအိၣ်တုၤတဖၣ်လၢ အဟ်ဃုာ် ဝဲပိာ်ခွါ (၆) ဂၢ ဒီးပိာ်မုာ်ဒီးဖိသုာ် (၁၆) ဂၢန့ၣ်လီၤ.

Fortify Rights သံကွပ်သံဒီး သုးခိပ်စိပ်ရိပ် နၤ(လ်)ဒါဘိမုးဒီး သုးခိပ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီၤဘၤဝါ၊ KNU သုးခိပ်ခံၤ ဒီး ကညီဒီးကလုာ်တၢ်ထွဲၣ်ဖျဲၣ်သုးမုၢ်ဒိပ် (KNLA) ခၢၣ်စးတၤ၊ KNU သုးဖီစုကဝဲၤလၢ ဝဲၤဒ့အၤ၊ ကညီကမျၢၢ်တၢ်

ကရၢကရိတၤဒီး ပုၤပဲၤထံနီၤဖးသဘျုတဖၣ် ဘၣ်ဃး တၢ်မၤသံဖျိၣ်ကဲထီၣ်သးဖဲ လါယူၤ ၁ သီနီၤန့ၣ်လီၤ. Fortify Rights က့ၤကွၢ်ဒီးသမံသမိးက့ၤ စ့ၢ်ကီး တၢ်ဂီၤမုးဒီး တၢ်ဂီၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဒိအီၤလၢလီၤတဲစိပူၤဝံၤ ဖဲလါအီၤကူး ၁၁သီန့ၣ် ထံၣ်လိာ်သးဒီး KNU ခိပ်နီၤလီၤလံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါယူၤ ၁၁သီ ဒီး ၁၂သီန့ၣ် ပယီၤသုးမိၤစိရိၤ ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲ ပုၤဟိၣ်ခွါၤၤၤ အသံစိပ်ဒီး အဝဲ သ့ၣ်ကျါတနီၤန့ၣ် ပုၤစၢၤဃးအစုလၢ လီၤခံတကပၤန့ၣ်လီၤ. သုးမိၤစိရိၤ တၢ်ကစိပ်သန့ၤလၢ အမ့ၢ် *Global New Light Of Myanmar* စံးဝဲလၢ ပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤတဖၣ်မ့ၢ် ပုၤတ့ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ် (အံၣ်က့န့ၣ်ယၢ်) ဒီး ပုၤတ့ ကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ လါယူၤလံ ၁၂သီ Fortify Rights မၤတၢ်သမံသမိးဒီး သုးခိပ်စိပ်ရိပ် နၤ(လ်)ဒါဘိမုးလၢ အဲကလံးကျိၣ်န့ၣ် လီၤ. နၤ(လ်)ဒါဘိမုးစံးဝဲလၢ "ပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပယီၤသုးကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိပ်တၢ်ဒီး အဝဲသ့ၣ် တ့ထီၣ်ဘျီထီၣ်ကျဲ. ဝံၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဟံးန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီး ကဆုၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူ အဝဲသ့ၣ်ခိပ်နီၤအိပ်သုး တၢ်လီၤလၢ အဘူးလိာ်သးဒီးတၢ်တ့ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်လီၤ."

သုးခိပ်စိပ်ရိပ် နၤ(လ်)ဒါဘိမုး စံးဘၣ် Fortify Rights ဘၣ်ဃး KNDO ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိပ်ပုၤ ဟိၣ်ခွါတဖၣ်အံၤန့ၣ် လီၤ.

တချုးလၢပဖိၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ် ပဆုၢ်စိပုၤကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိပ်တၢ် ဒီးပသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီး တၢ်အိၣ် သးခဲလၢလၢအဝဲသ့ၣ်ဂုၤကျဲးစဲးမၤအီၤ. ညီန့ၣ် သုးပုၤတ့ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ် (အံၣ်က့န့ၣ်ယၢ်) အဖုတဖၣ် အါဒၣ်တက့ၢ် အမ့ၢ်သုး ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိပ်တၢ်.

အဝဲသ့ၣ်တဘၣ်မၤသး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘီ ထီၣ်လၢကညီၣ်ပူၤဘၣ်၊ လီၤဆီၣ်တၢ် တၢ်လီၤလၢအဘူးဒီး ပသးကလၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤသးန့ၣ် ဘၣ်. ဝံၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးကဘီယူၤဖိကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိၣ်တၢ် (drones) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ်. တချုးလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိအီၤဒဲးဘၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဟ့ၣ်ပုၤ ကိးနၤဒဲးလီၤ.

ဖဲ ပုၤသံကွၢ် သးခိၣ်စိရိၣ်နၢၤ(လ်)ဒါဘိၤမ့းဘၣ်ဃး ပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤတဖၣ်အမ့ၢ်သးဖိၣ်စုကဝဲၤနီၣ်န့ၣ် အဝဲ

စံးဆၢဝဲလၢ " တမ့ၢ်ဘၣ်၊ အဝဲသ့ၣ်အစုကဝဲၤတအိၣ်ဘၣ် သနၢ်က့ ထီၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ် ဆဲးကျိးဒီး သးကလၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤသးဖဲ ကနဲလ့လီၤ."

သးခိၣ်စိရိၣ်နၢၤ(လ်)ဒါဘိၤမ့း စံးဝဲလီၤတၢ်လၢ အပုၤသးဖိတဖၣ်သံကွၢ်အီၤလၢ ပဘၣ်မၤပုၤဟိၣ်ခွါ ၂၅၀၀၀၀၀ အဝဲ

သ့ၣ်ဖိၣ်ဃးဝဲ ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဘၣ် Fortify Rights လၢ အနဲၣ်လီၤစံးဘၣ်သးဖိတဖၣ်လၢ " တၢ်လၢနမၤ

သ့ၣ်န့ၣ်မၤအီၤဟီ. တၢ်လၢနမၤသ့ၣ်ခဲလၢန့ၣ်န့ၣ်ညါ အိၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ." အဝဲစံးအါထီၣ်ဒ်အံၤ " ပတဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ် တၢ်လၢနမ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢအကြးန့ၣ် မၤအီၤဟီ မ့ၢ်လၢပတအိၣ်လၢဟီၣ်ကဝီၤဖဲန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်လၢအကြး ဒီးတၢ်

လၢအဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါဒု မၤအီၤဟီ. ယဆိမိၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်န့ၣ်အဘၣ်လီၤ."

အစံးဆၢကဒီးလၢ "တၢ်အံၤတၢ်လၢအကဲထီၣ်သးဖဲတၢ်ဒုးဟီၣ်ကဝီၤတခါပူၤ."

သးခိၣ်စိရိၣ်နၢၤ(လ်)ဒါဘိၤမ့းစံး အါထီၣ်လၢ " နကဘၣ်နၢ်ပၢ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤကဲထီၣ်သးလၢ တၢ်ဒုးဟီၣ်ကဝီၤတခါပူၤ."

တၢ်မၤသံ ပုၤဃိၣ်ဖိလၢဘၣ်တၢ်ဖျိၣ်န့ၣ်အီၤလၢတၢ်ဒုးဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်ညီၣ်န့ၣ်တကဲထီၣ်သးဘၣ်.

ပ တမၤသံပုၤ ဃိၣ်ဖိလၢဘၣ်တၢ်ဖျိၣ်န့ၣ်အီၤလၢတၢ်ဒုးဟီၣ်ကဝီၤပူၤ နိတဘျီဘၣ်.

ထဲဒပ်ပုကွၢ်ဟ့ၣ် တၢ်ဖိလီၤ. ပယီၤသုးသနၢ်က့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဖိၣ်ပုကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိၣ်တၢ်ဒီး ပုကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ် ဖိအခါ

မၤသံဝဲတဘျီဃီလီၤ...ဒုဒါနၢ်က့ၣ်န့ၣ်လီၤ. နသ့ၣ်ညါမ့ၢ်ယၤ. ဖဲပဖိၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အခါ
ပမၤသံအဝဲသ့ၣ်လီၤ. ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘ့ၣ်တၢ်ဒုးခံဘျီတဘျီအဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်

ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဖိၣ်န့ၢ် ဝဲ ပုကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အခါ အဝဲသ့ၣ်မၤသံအီၤလီၤ... သုးကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ်။

ပုကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိၣ်တၢ် ဒီး ပုယိၣ်ဖိလၢဘၣ်တၢ်ဖိၣ်န့ၢ်အီၤလၢတၢ်ဒုးဟီၣ်ကဝီပူၤတဖၣ်လီၤ

ဆီလိာ်သးတံာ်တံာ်လီၤ. နက ဘၣ်သ့ၣ်ညါဟံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤ... အဂၤတမံၤန့ၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤ ကဲထီၣ်သးလၢတၢ်ဒုးအဆၢ ကတီၢ်ဒီး တမ့ၢ်လၢ

တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဂၢၢ်အခါဘၣ်. တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အဆၢကတီၢ် အဝဲသ့ၣ်

ခးလီၤတၢ်တဘျီဃီလီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်န့ၢ်အီၤ. သနၢ်က့

အဝဲသ့ကကုၢ်ကျဲးစးဃုာ်ဖျိးဖဲ

ခိၣ်သုးကျိၤတဖၣ်ကျဲးစးသုးဘူၤသးဆူပအိၣ်အဆၢကတီၢ်လီၤ. ပုဟိာ်ခွါ ၂၅ ဂၤဘၣ်တၢ်

မၤသံ အီၤ. ဘၣ်တၢ်ခူၣ်လီၤအီၤ ဝံၤဒီး ပယီၤသုးဟဲခူၣ်ထုးထီၣ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်.

ပယီၤသုးဟဲန့ၢ်လီၤလၢ တၢ်လီၤဖဲန့ၢ် ဒီးထုးထီၣ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်... အဝဲသ့ၣ်ခူၣ်ထုးထီၣ်ကွၢ်

ပုၤတဖၣ်န့ၣ်လၢ သ့ၣ်ခိၣ်ပူၤ.

ဖဲသုးခိၣ်စိရိၣ်န့ၢ်(လ်)ဒါဘိမ့း ဟံာ်ဖျါဘၣ်ဃးအပုၤသုးဖိအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤကျိၤကျဲးအဆၢကတီၢ် အဝဲစံးဘၣ်
Fortify Rights လၢ " အဝဲသ့ၣ်တမၤသံ ပုၤတဖၣ်န့ၣ် အၢအၢသီသီဘၣ်. အဝဲသ့ၣ် ခးသံ ပုၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤတ

တီတဝဲသ့ၣ်ဒီးနီၣ်က့ၣ်ဒီး တၢ်အဂၤနီတမံၤဘၣ်. တၢ်အံၤတၢ်တခါလၢအကဲထီၣ်သးလၢ တၢ်ဒုးဟီၣ်ကဝီပူၤ.

နက

ဘၣ်န့ၢ်ပၢ်အီၤ."

သုးခိန်စီရိန်နာ(လ်)ဒါဘိမုး စံးဝဲလီတံာ်ဆူ Fortify Rights လာ KNDO သုးခိန်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီဘာဝါမ့ၢ် ဒုးယါခိန်လါ

အနံၣ်လီၤသုးတဖၣ်လါ ကမၤသံ ပှၤဟိၣ်ခွါ ၂၅၀၂၀၂၀၂ တမ့ၢ်သုးဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်ဘၣ် နံၣ်လီၤ.

ဖဲ လါယူၤလံ ၂၇သီန့ၣ် ကညီဆူ အဲကလံးကျိၣ် တၢ်ကျိၣ်ထံအဆါအတီၢ်န့ၣ် သုးခိန်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီဘာဝါစံးဘၣ် Fortify Rights လါအဲကလံးကျိၣ်တထံၣ်ဃီဒ်အံၤ-

တချုးလါ ပမၤသံအဝဲသ့ၣ်ဒံးဘၣ်န့ၣ် ပသံကွၢ်အီၤတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်.

ပသံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်သံ

ကွၢ်လါ အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်မတၤလဲၣ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်...အဝဲသ့ၣ်တဲဆါပှၤလါ အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်

ဟဲလါ ပယီၤသုးကလၤ...ဟဲလါ ဒ်သိး သုးဝဲလီၤခိန်သ့ၣ်ထီရီၤလီၤ. အဝဲသ့ၣ်တမ့ၢ် ကမျၢ်ဖိ ဘၣ်. ပဒီးန့ၢ်ဘၣ်အဝဲသ့ၣ်အလီၢ်အလး. ပဒီးန့ၢ်ဘၣ်အဝဲသ့ၣ်သုးကူၤကၤ ၊ ခိန်ဖျိၣ် ၊ အလီၢ်အလး ၊ သုးကူၤကၤ ဒီး တၢ်ပၤဆှၢ ပဘီယူၤတၢ်ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စိၣ်တၢ်ဖိ (drone) အတၢ်ဆိၣ်.

သုးခိန်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီဘာဝါ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်မၤသံအဂ့ၢ်လီၢ်တံာ်လီၤဆဲးအဆါကတီၢ် စံးဝဲလါ "ပမၤသံအဝဲသ့ၣ်

လါ ပစံာ်ပျီပူၤ မ့တမ့ၢ် ပကျိးပူၤဝံၤ ပဟံၣ်ဖျိၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖျိၣ်ဃီ... ပတမၤသံအဝဲသ့ၣ် တဂၤဝံၤမး တဂၤဘၣ်. ပ

မၤသံအဝဲသ့ၣ်ခဲလၢ်တဘျီဃီလီၤ...ပစၢ်အဝဲသ့ၣ်. ပစၢ်အဝဲသ့ၣ်အစုဒီးပျံၤ."

ဖဲ Fortify Rights သံကွၢ်အီၤ ပတၤဟ့ၣ်တၢ်ကလုာ်လါ ကမၤသံပှၤဟိၣ်ခွါသ့ၣ်တဖၣ်အဆါကတီၢ် သုးခိန်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီဘာဝါ စံးဝဲလါ အဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကလုာ်ဟဲလါ KNU အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယအိၣ်လါ ဝဲလီၤခိန်သ့ၣ်ရူဒီး KNU တဲယၤလါ " နကဘၣ်မၤအီၤ. ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ် နတၢ်ဃုထၢအဂၤတအိၣ်လါဘၣ်. နမ့ၢ်တမၤသံအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကမၤသံပှၤ. အဝဲ

သွန်အသူးကလေးနွှဲအအိန်ဘူးဒီးနု၊ အယိ နမ့အဲဒ်ဒီးဒု မလီ၊ တ်လီဒီး တ်အိန်လပက ဒီးအိန်ဒီးအီအဲသွန် တအိန်နီတလိန်ဘန်."

သူးခိန်ဂီဂ် စီဘေဝါ စံးဝဲ အဒီးန့ဘန်တ်ကလုဟဲလါ " ပုကွဲဟုန်ကွဲစိန်တိန်ခိန်" ဖဲ KNU လါ "ကမတော်

လါ ပကဘန်မါ" ဒီ အဲဟုန်လီ၊ ပုဟုန်တ်ကလုမံနီနီဆူ Fortify Rights အိန်န့လီ၊ ဒ်သူးခိန်ဂီဂ် စီဘေဝါ စံးဝဲအသီး KNU န့ ဃိထံသမံမိပုတဂန့ဒီး အတဲဂဲလိန်ဖဲ တ်မလဲသတြိဝဲအံဒီး တ်တဟ်ပတုန်ဘန်ဒီးအီလါ အမူဒါဒီးဘန်. အမဲန့ဘန်တ်မနီမဲယါဟ်အီလဲလါ Fortify Rights အိန်န့လီ.

ကမျါလံာ်ဘိးဘန်ရလီတဘုန် ဖဲ လါယူ ဝဲသီန့ KNU အာန်လီဝဲလါ ကယိထံသမံမိတ်မလဲသတြိ တ်ဂုအံဒီး KNU စံးဝဲလါ " တ်လူဟိထွဲကနုဘေအတဲအာန်လီအီလီ (Geneva Convention) " ဒီး "ကမတော်ယိထံသမံမိဒ်သီး ကဟံးထိန်ဖိန်ထိန်ဂုဝီဘန်ဃးတဲကဲထိန်သး လါအလီပလိန်သး KNU အ တ်ဘျဒီး အတဲသိန်တဲသီတဖန် အဖီခိန်န့လီ."

ဖဲလါအီကူးဒီး လါယူလဲအကတီပု၊ Fortify Rights ထာနုယုန်ဒီး KNU ခာန်စးတဖန် ဘန်ဃး တ်ယိထံသ

မံသမိဒီး တ်မလဲအဂုန့လီ၊ ဖဲလါအီကူး ဝဲသီန့ Fortify Rights တဲသကိးတဲဒီး KNU လီခေန်သး ပါဆုရဲန်ကျဲကမံးတံာ်သူးခိန်လီလဲတဖန်လါ

အမလီတံာ်တဲကရါအရိတဲအိန်ကတီသးလါကမလဲကိး တ်ဒီး ဟိန်ခိန်ဒီဘုန်တဲသ့ဟံးမူဒါသန့ လါတဲဂုအံအဖီခိန် ဃုန်ဒီး ကွီမုန်အါအါသီသီကဲထိန်သးတဖန်ဒီး တ်အါတဲသီဆူမဲကဲမဲလါ ပယီသူးမုန်ဒိန် မဲကမန်အီန့လီ.

ဖဲလါယူလဲ ဝဲသီ ဒီး ဝဲသီန့ Fortify Rights တဲသကိးတဲဒီး KNU လီခေန်ဆးပါဆုရဲန်ကျဲကမံးတံာ် တ်သမံသမိဒီးမရှာန်ဒီး ဖဲ လါယူလဲ ဝဲသီန့ တဲသကိးတဲဒီး ခာန်စးတဂဲလါ KNU ထံဂုကီဂါ အမူးအရဲရဲ န့လီ.

ဖဲလါယူလံ ၃၀သီန့ၣ် KNU လီၤခါးဆးပာဆှာရဲၣ်ကျဲၤကမ်းတံာ် တၢ်သမံသမိးခီမရှၢၣ်ခိၣ်တဂၤ စံးဘၣ် Fortify Rights လၢတၢ်ဆဲးကျိးပူၤ လၢ KNUန့ၣ် ဃိထံသမံသမိးဘၣ်ဘးတၢ်မၤသံဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အစံးအါထီၣ် လၢ“ကမ်းတံာ်အတၢ်ပညိၣ်ဒု ကုၣ်ကျဲးစးပိထံတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီဘၣ်ဘး တၢ်ကဲထီၣ်သးနီၢ်နီၢ်လီၤ. မ့ၢ်ဝံၤ ပက တီၣ်ဖျါထီၣ်ဆူ KNU ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်လီၤ.

အပူၤကွံာ်ဖဲ လါယူလံ ၃၀သီန့ၣ် KNU ခါးစးတဂၤစံးဘၣ် Fortify Rights ဘၣ်ဘးတၢ်ပိထံသမံသမိးအဂ့ၢ် ဒီးစံးဝဲလၢ “ ပအိၣ်ဒီးတၢ်အါၣ်လီၤသးနီၢ်နီၢ်ဆူ က့ၣ်န့ၣ်ဘၢအတၢ်အါၣ်လီၤအီၤလီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးဖိတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပဒုၣ်ဒါဘၣ်ဆၣ် ပကြၢးရုလိာ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒိ ပုၤကညီအသိး... ပတူၢ်လိာ်ဒီးဟံကဲ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဘျၢသဲးစး (IHL)လီၤ.”

ဖဲ လါယူလံ ၉သီန့ၣ် KNU ကမ်းတံာ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်ပိထံသမံသမိး စံးဝဲလၢ KNDO သုးခိၣ်စိရိၣ် နၤ(လ်)ဒါ ဘိမ့းဒီး သုးခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စိဘၢဝါ “ဘၣ်တၢ်ဟံပတုၢ်အီၤလၢ မူဒါတစိတလီၢ်” န့ၣ်လီၤ. ဖဲ လါယူလံ ၁၁သီ သုးခိၣ်စိရိၣ် နၤ(လ်)ဒါ ဘိမ့းရုလီၤလံာ်ဘိးဘၣ်ရုလီၤတဘျၢလၢ ဂ့ၢ်လိာ် တၢ်ဟံပတုၢ်အီၤလၢမူဒါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ Fortify Rights သံကွံာ်အီၤဘၣ်ဘး KNU တၢ်ပိထံသမံသမိးအဆၢကတီၢ် သုးခိၣ်စိရိၣ် နၤ(လ်)ဒါ ဘိမ့း လၢ “KNU တၢ်ပိထံသမံသမိးဒု ပလူၤဟိာ်ထွဲအီၤတသ့ဘၣ်. ဘၣ်မနုၤအပိလဲၣ်န့ၣ် တၢ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်လဲၤ ကျဲလၢအဘၣ်ဘၣ်...ဘၣ်မနုၤအပိလဲၣ်န့ၣ် တၢ်တဖၣ်အံၤအချးကဲထီၣ်ဒိဘၣ်န့ၣ် ပကြၢးအိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ပီး တဲသကိးတခါလီၤ.”

ဖဲ လါယူလံ ၂၂ သီန့ၣ် ကညီတၢ်ကရၢကရိလၢမ့ၢ်ဝဲ ကညီဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ် ထုးထီၣ်ဝဲလံာ်ဘိးဘၣ်ရုလီၤ တဘျၢဒီးစံးဝဲလၢ အ “ဟံအါဟံသီဝဲတၢ်မၤသံသတြီၤအံၤသပုၢ်ကတၢ်” ဒီးယုထီၣ်ဝဲကညီဒိကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ (KNU) လၢကမၤဝဲ “တၢ်ပိထံသမံသမိးလၢ တအိၣ်ဒီးတၢ်ကွံာ်မဲာ်” ဘၣ်လီၤ. တနံၤယီၤန့ၣ် သဲးစးတၢ်မၤစၢၤဘျးစဲ (Legal Aid Network) လၢအမ့ၢ်ဝဲကရၢသဘျၢလၢသ့ၣ်လီၤသးလၢ ကခ့ၣ်ကီၢ်စဲၣ်, ကီၢ်ပယီၤပူၤ ထုးထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲ လံာ်ဖျိၣ်ကိာ်တဘျၢလၢအအိၣ်ယာ်ကဘျး ဒီးယုထီၣ်ဝဲပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ယုာ်ဒီး KNDO လၢက “မၤလီၤတၢ် ဝဲတၢ်ဟံကဲဒီးလူၤဟိာ်ထွဲဝဲ က့ၣ်န့ၣ်ဘၢအတၢ်အါၣ်လီၤအီၤလီၤ (Geneva Convention)” န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါယူနုနု သုးမိစီရိတၢ်ကစီၣ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤဝဲပုၤလၢ KNDO ဖီၣ်န့ၣ်ဖဲ လါမ့ၤ ၃၁ သီ ဖဲကနဲလုသီ တဖၣ် စရီၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢစရီၣ်ပူၤန့ၣ် ပၣ်ဃုာ်ဝဲ ပုၤ ၂၅ ဂၤလၢအသးန့ၣ်အိၣ် ၁၈ န့ၣ် တုၤလၢ ၅၂ န့ၣ်တဖၣ်လၢဘၣ် ဘၣ်မၤသံအီၤ အမံၤ, သးန့ၣ် ဒီး အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးကီၢ်ဆၣ်တဖၣ်အမံၤ, ပၣ်ဃုာ်ဒီး ပုၤဟံၣ်ခွါ ဃုၤဂၤ ဒီးဟံၣ်မုၢ် ၁၆ ဂၤဒီး ဖိသၣ်တဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ပျါကွံာ်အီၤဖဲ လါယူ ၁ သီဒီး ၉ သီအဘၢၣ်စၢၤသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. Fortify Rights ကွၢ်လီၤတၢ်က့ၤဒီး ကျိၣ်ထံဝဲစရီၣ်အံၤဆူ ကီၢ်လၢဝါကျိၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢ လါဖုၤတြုၤအါရံၤ ၁ သီပယီၤသုးမိစီရိတၢ်န့ၣ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤန့ၣ် ပယီၤသုးပဒိၣ် ကလံၤသုးမုၢ် တွံၤလီၤဝဲမ့ၢ်ဟီၤဒီး ခးလီၤဝဲဝဲဖိဒီးသဝီတဖၣ်လၢ KNU ဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒီး ပုၤသဝီဖိ ၁၀၀,၀၀၀ လၢကညီကီၢ်စဲၣ် တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ် U.N. ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲခါၣ်စးကရၢ စံးဝဲန့ၣ်လီၤ.

စုကဝဲတၢ်ဘၣ်သဘူၣ်လၢ KNU ဒီး ပယီၤသုးအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ် စးထီၣ်ဝဲလၢ ၁၉၄၉ ဒီး ကဲထီၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤလၢအမ့ၢ် ထံလီၤကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးလၢ အယံာ်ကတၢၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချါလီၤ. ပယီၤသုးမၤကမၣ်ဝဲ တၢ်ဒုးတၢ်ယာ်ကီၢ်မ့ၢ်ဒီး ကီၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်မၤဘၣ်ဒိဟီၣ်ခိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤ ယံာ်တွံၤမးလံ ဆံဖျိၣ်န့ၣ်တဖၣ် လၢအပူၤဖျဲးဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ.

မဲၣ်သယူစမံး(သ်) စံးဝဲလၢ “KNU ကမၤသကိးတၢ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘ့ၣ်ပုၤယိထံသမံသမိးတၢ် တဖၣ်လၢ တၢ်ကလိာ်ဘၢလိာ်ကီၢ် တၢ်အတၢ်သီအဂီၢ်န့ၣ် ကမ့ၢ်ဝဲ အတၢ်ဟံၣ်လုာ်ဟံၣ်ပူၤဖးဒိၣ် တခါလီၤ.” “KNU န့ၣ် အိၣ်ဒီးအခွဲးအယာ်လၢ ကမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်တီတၢ်တြုၤ လၢပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤ သံအီၤတယံာ်ဒီးဘၣ် တကးဒီးဘၣ် ကီၢ်မ့ၢ်လၢလၢပယီၤသုးမၤကမၣ်ကညီကမ့ၢ်တဖၣ် လၢ အပူၤကွံာ်အန့ၣ်တဖၣ်အန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ KNU လၢကမၤဝဲတၢ်လၢအမၤသ့ၣ်လၢကမၤန့ၣ်တၢ်တီတၢ်တြုၤ ဒီးအခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အါၣ်လီၤလၢကမၤဝဲလီၤ.”

ဖဲ ၂၀၁၈ န့ၣ် လါစဲးပတုဘၢၣ် န့ၣ် U.N. ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်ကီၢ်ကးကရၢ သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ IIMM လၢ “ထၢန့ၣ်, ဟံၣ်ဖျိၣ်, ဟံၣ်ဃာ်ဒီး ဟံၣ်ထံနီၤဖး တၢ်အုၣ်သးဘၣ်ဃး ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘ့ၣ်ကီၢ်မ့ၢ်လၢအအၢကတၢၢ်တဖၣ် ဒီးတၢ်မၤပယွဲ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘ့ၣ်သဲးစးကဲထီၣ်သးလၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤစးထီၣ်လၢ ၂၀၁၁ န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

Fortify Rights စံးဝဲလၢ ထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးဟဲဆူၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်အယိ အရ့ဒိၣ်လၢ ပှၤဖီစုကဝဲလၢ ပၣ်ဃုာ်လၢ စုကဝဲတၢ်သဘံၣ်သဘုတဖၣ် ကသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၤဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်သဲစးမူဒါသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်သဲစးဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်သဲစး ဒီသဒါဝဲစ့ၢ်ကီး တၢ်မၤသံဝဲ ပှၤကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ် (တၢ်မဲၢ်ချံ) ဒီး သုးလၢအတၢ်စုကဝဲတအိၣ်လၢ အစုလိၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်လၢတၢ်ဒုးဃးအပူၤတဖၣ်လီၤ. ၁၉၄၉ Geneva Conventions Common Article 3 လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုး ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢ ထံၣ်ကီၢ်ပဒိၣ်ဒီး ပှၤလၢတမ့ၢ်ထံၣ်ကီၢ်ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဒီသဒါဝဲ “ပှၤစိၣ်စုကဝဲလၢ ဟံၣ်လီၤတ့ၢ်လံအတၢ်စုကဝဲ” ဒီး ပှၤလၢဒုးတၢ်တသ့လၢ ခီဖျါလၢ တၢ်ဘၣ်ဒီဘုၣ်ထံး, တၢ်ဖိၣ်န့ၢ်အီၤဒီး တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဂၤတဖၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ် သဲစးတြီယာ်စ့ၢ်ကီးဝဲ တၢ်မၤဆူးမၤဆါ, တၢ်မၤသံဒီး တၢ်မၤဟးဂီၤကွၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်ခါပတၢ်ဝဲ Common Article 3 မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤဝဲ တၢ်ဒုးကီၢ်မ့ၢ် ဒီး ပှၤလၢအမၤကမၣ်တၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်မူဒါလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်လိၣ်ဘၣ်သဲစးတၢ်ဘျၢ (IHL) အဖီလၢန့ၢ်လီၤ.

တကးဒ်ဘၣ်, လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်လိၣ်ဘၣ်သဲစးတၢ်ဘျၢ (IHL) အဖီလၢန့ၢ် ပှၤလၢ မၤကမၣ်တၢ်ဒုးကီၢ်မ့ၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်, အခိၣ်အန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်မူဒါလၢ အတၢ်ဘၣ်ထွဲ အကလုာ်ကလုာ်အယိလီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်လုၢ်လၢသဲစးတၢ်ဘျၢ လၢအမ့ၢ်သဲစးတဖၣ်လၢစၢၤဃာ်ထံၣ်ကီၢ်ဒီး ကရၢကရိလၢတမ့ၢ်ထံၣ်ကီၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ဒုးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢ သုးခိၣ်ဒီး ပှၤလၢအိၣ်ဒီးလီၤလၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ် ကဘၣ်ဟံးမူဒါလၢ ပှၤလၢအဖီ လၢသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ကမၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်ဆီခိၣ်ဂီၤကမံးတံၢ် (ICRC) လၢဘၣ်တၢ်ဟံးအီၤဒ် ပှၤန့ၢ်စိန့ၢ်ကမီၤလၢကျိၣ်ထံဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်လိၣ်ဘၣ်သဲစးတၢ်ဘျၢ (IHL) န့ၢ် မၤလီၤတၢ်ဝဲလၢ “ထံၣ်ကီၢ်တဖၣ်အတၢ်လူၤပိာ်ထွဲ ဒုးကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဘျၢဝဲအံၤဒ်သိး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်တၢ်တိ စၢၤမၤစၢၤပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်လိၣ်ဘၣ်သဲစးတၢ်ဘျၢ လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ထံၣ်ကီၢ်ဒီးထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤစုကဝဲၤ တၢ်ဒုးတဖၣ်လီၤ.”

ICRC စံးဝဲလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်ကီၢ်ဘျီၣ် (ICC) အရိမ့ၢ်သဲစး (Rome Statute) မ့ၢ်ဝဲတၢ်အဂီၢ်ခိၣ်ထံးတခါလၢ ကစၢၤဃာ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်သဲစးမူဒါလီၤ. ရိမ့ၢ်သဲစး အဆၢ ၂၈ (က) ဟံၣ်ဖျါဝဲ ကီၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟံးန့ၢ်မူဒါလၢ အဘၣ် ဃးဒီး “သုးခိၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ပှၤလၢအဟံးန့ၢ်မူဒါဒ်သုးခိၣ်တဂၤ” ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်ကီၢ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်သး “ခီဖျါသုးမ့ၢ်လၢ အိၣ်လၢအတၢ်ပၤဒီး တၢ်ကလုာ်ဖီလၢတဖၣ်”အခါ မ့ၢ်တမ့ၢ် “ဖဲအသုးမ့ၢ်တဖၣ်ပၤဝဲတန့ၢ်လၢ

လၢလၢပွဲၤပွဲၤအခါ” လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်, သုးခိၣ်တၢၤ ကသ့ၣ်ညါဝဲ မ့တမ့ၢ် ကြးသ့ၣ်ညါဝဲ ကွီၢ်မ့ၣ်လၢကဲထီၣ်သးဒီး “တကြိဝဲလၢ အတၢ်စိကမိၤအဖီလၢလၢပွဲၤပွဲၤ” လၢကကြီၤဃာ်, ကကွၢ်ထံ မ့တမ့ၢ် တီၣ်ဖျါထီၣ်ကွီၢ်မ့ၣ် လၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ် ကွီၢ်မ့ၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

သုးရိၣ်စိရိၣ် စီၤနၢၤ(လ်)ဒါဘိၤမ့း ဒီး သုးခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီၤဘးဝါ သ့ၣ်တဖၣ်အၢၣ်လီၤဝဲလၢ KNDO ဖိၣ်ဃာ်ဒီး မၤသံဝဲ ပုၤဟိၣ်ခွါ ၂၅ ဂၤ လၢအဝဲသ့ၣ်ဆိမိၣ်ဝဲလၢ ပယီၤသုးပုၤကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ် ဖဲလၢယူ ၁ သီ ၂၀၂၁ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. သုးရိၣ်စိရိၣ် စီၤနၢၤ(လ်) ဒါဘိၤမ့း ဒီး သုးခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီၤဘးဝါ သ့ၣ်တဖၣ် မၤဂၢၢ်မၤကျၢၤဝဲလၢ ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် စုကဝဲတအိၣ် လၢအစုလီၤ, ကၤကမ့ၢ်ကူကၤ ဒီး ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ဃာ်အီၤဖဲ KNDO အသုးတဖၣ် မၤသံအဝဲသ့ၣ်အခါလီၤ. သုးခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီၤဘးဝါမၤဂၢၢ်မၤကျၢၤ ကီးဝဲလၢ KNDO စၢတၢ်ဃာ်အဝဲသ့ၣ်အစုဒီးမၤသံအဝဲသ့ၣ်တဖျိၣ်ဃီန့ၣ် လီၤ.

တၢ်လၢ သုးခိၣ်စိရိၣ်စီၤနၢၤ(လ်)ဒါဘိၤမ့း ဒီး သုးခိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ် စီၤဘးဝါ တဲဖျါထီၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဒုးကွီၢ်မ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ် Fortify Rights စံးဝဲန့ၣ်လီၤ. KNDO ဒီး KNU ပုၤပၤဆုၢ်တၢ်ခိၣ်န့ၣ်လၢ ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်ကဘၣ် တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤ, ဃိထံသမံသမိးတၢ်ဂ့ၢ်ဒီး ကဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်အီၤ ဒ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်သန့အိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ လၢယူ ၁၇ သီန့ၣ်, U.N. လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ လၢအလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ လၢဘၣ်ဃး KNDO အတၢ်မၤသံ တဘျီအပူၤ စံးဝဲလၢ ပုၤလၢမၤပယွဲပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်တဖၣ် ကဘၣ်တၢ် “ဟံးန့ၣ်မူဒါ ဃုာ်ဒီးအခိၣ်န့ၣ်ပၤဆုၢ်တၢ် တဖၣ်လီၤ”

မဲၣ်သယူစမံး(သ်) စံးဝဲလၢ “ပယီၤသုးမၤအၢမၤသီတ့ၢ်တၢ် ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် လၢဆံဖျိၣ်န့ၣ်တဖၣ် အပူၤ လၢအပူၤဖျဲးဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ပုၤအဂၤ တဖၣ် ကဘၣ်မၤဒ်သိးအဝဲသ့ၣ် အဂီၢ်ဘၣ်.” “တၢ်ပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ကမၢ် ကဘၣ်ကတၢ်ကွံာ် တဘျီ လၢလၢဖဲ အမိၢ်ထီၣ်အခိၣ်အခါလီၤ.”